

2022

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

Javaslatcsomag döntéshozók számára

GINOP-5.3.5-18-2018-00071

Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fejlesztése az ipari gép, berendezés, eszköz javítása ágazatban

Tartalom

I. Bevezető.....	1
II. A javaslatcsomag relevanciája a projekt tanulságainak tükrében.....	3
III. A szakképzés 4.0-val kapcsolatos vélemények összegzése.....	4
IV. A duális képzési rendszerhez kapcsolódó adminisztrációs terhek és követelmények csökkentése	5
V. A vállalkozások számára kedvezőbb pénzügyi feltételek kidolgozása	7
VI. A szakképzésbe bevont vállalkozások és képzőhelyek tájékoztatásának növelése .	9
VII. A szakképzési centrumok és tagintézményeik, valamint a vállalkozások kapcsolati hálójának erősítése az ágazati érdekképviseleti szervek bevonásával	10
VIII. A duális képzési rendszer megfelelő működéséhez szükséges infrastrukturális beruházások megvalósítása	12
IX. A javaslatok összegzése.....	14

I. Bevezető

Jelen dokumentum a Dorogi Ipartestület és a Magyar Ipar szövetség konzorciumi együttműködésén alapuló, GINOP-5.3.5-18-2018-00071 azonosítószámú, és a „Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fejlesztése az ipari gép, berendezés, eszköz javítása ágazatban” című projekt keretében készült. A projekt célja, hogy az ágazat helyzetét felmérje annak érdekében, hogy a munkaerő-piaci kihívásokra megfelelően tudjanak reagálni az ágazat egyes szereplői. Ennek érdekében a projekt keretében megvalósításra került egy, az ágazat kihívásait felmérő mélyinterjú sorozat, amelyben az ágazatban működő vállalkozásokat, és a számukra utánpótlást biztosító szakképzési centrumok vettek részt. A mélyinterjúk során összesen 52 db, az ágazatban működő vállalkozás, valamint további 48 db, szakképzési centrumhoz tartozó tagintézmény került megkérdezésre az ágazat jelenlegi és várható jövőbeli helyzetével kapcsolatban. A mélyinterjúk alapján részletes elemzés készült, amely összegzi az interjúk során tett legfontosabb megállapításokat.

A javaslatcsomag célja, hogy az elemző tanulmány megállapításaira alapozva olyan változtatási javaslatokat fogalmazzon meg, melyek az ágazat működésére hatással vannak, illetve konkrét iránymutatásokat adjon az ágazat működését szabályozó jogszabályok megváltoztatására vonatkozóan. A projekt ezen résztvevőjének döntéshozóként tekint valamennyi olyan intézményre, melyek hatással vannak az ágazatra, az abban dolgozó vállalkozások működési körülményeire, így a következő szervezetek számára kíván konkrét fejlesztési javaslatokat megfogalmazni: országgyűlés, szakmai szervezetek (kamarák, érdekképviseleti szervek), szakképzési centrumok és alapfokú oktatási intézmények vezetői, valamint az ágazatban működő vállalkozások vezetői.

A következőkben a mélyinterjú sorozat legfontosabb megállapításait összegző konklúziók részletes bemutatására kerül sor, külön fejezetként taglalva az egyes fejlesztési igényekre nyújtott javaslatok megfogalmazásával.

II. A javaslatcsomag relevanciája a projekt tanulságainak tükrében

A projekt keretében megvalósított mélyinterjú sorozat igyekezett teljes körűen feltárni az ágazat előtt álló kihívásokat. Ennek érdekében a szakképzési rendszer összefüggései is a vizsgálat tárgyát képezték. A bevont oktatási intézmények és vállalkozások válaszai számos olyan adatot és véleményt tártak fel, amelyek a szakképzési rendszer fejlesztésére vonatkozóan releváns megállapításokkal szolgálhatnak.

Az új szakképzési törvény bevezetésével a kormányzat szándéka volt, hogy ösztönözze az oktatási intézmények és vállalkozások közötti kapcsolaton alapuló gyakorlati képzőhelyek létesítését, és növelje a szakképzésben tanulók létszámát, valamint ösztönözze a vállalkozásokat a tanulók gyakorlati képzésére, ezzel is elősegítve a megfelelő színvonalú szakmák kialakítását.

A mélyinterjúk során megállapításra került, hogy **a vállalkozások több, mint kétharmada nem foglalkoztat sem tanulóit, sem pedig gyakornoki szerződés keretében tanulókat, noha több, mint felük munkaerőhiánnyal küzd.** Ezen vállalkozások számára különösen fontos lehet a szakképzésben tanulók integrálása a munkafolyamatokba, hiszen általánosságban elmondható, hogy **elsősorban a szakképzésből kikerülő tanulók jelentik számukra az elsődleges munkavállalói kört,** tekintve, hogy a bevont vállalkozások mindegyikénél a szakmunkások, illetve betanított munkások vannak a legnagyobb arányban. Szintén a szakképzés előmozdítását szorgalmazza az a mélyinterjúkból következtetésként megfogalmazott arány, mely szerint **a vállalkozások fele jelenleg küzd a megfelelő szakember pótlásával,** illetve a munkaerő-piaci folyamatok nyomon követésével, valamint a munkaerőpiacon megtalálható munkaerő színvonalával. Különösen fontos ez a megállapítás annak fényében, hogy a vállalkozások többsége ezeket a munkaerő-piaci folyamatokat a jövőt tekintve nem látja megoldottnak, sőt **elsődleges szempontként nevezik meg a munkaerő kiválasztás során akadályként a megfelelően képzett szakemberhiányt.**

A szakképzési rendszer folyamatos fejlesztésének igényét mutatják azok a projekt során megvalósított tevékenységekből levont tapasztalatok, melyek alapján kijelenthető, hogy a szakképzésben érdekelt felek – oktatási intézmények és vállalkozások – meglehetősen eltérően látják a rendszerben rejlő lehetőségeket, illetve összességében annak megfelelőségét. Míg **az oktatási intézmények alapvetően pozitívan ítélik meg saját tevékenységüket** és bizakodóak a szakmai képzések tekintetében, míg **a vállalkozások jelentős többsége alacsony színvonalúnak látja manapság a Magyarországon folyó szakmai képzéseket.**

Mindezen megállapítások összegzése mutatja, hogy bár a megkérdezett oktatási intézmények és vállalkozások üdvözik a szakképzés 4.0-val bekövetkezett változásokat, a szakképzési rendszer mégis fejlesztésre szorul. A következő fejezetekben kívánjuk bemutatni a projekt tapasztalatai alapján, hogy melyek azok a fejlesztési irányok,

amelyek révén a szakképzési rendszer működése minden érdekelt fél számára megfelelőbb keretrendszert biztosíthatna.

III. A szakképzés 4.0-val kapcsolatos vélemények összegzése

A következőkben a mélyinterjúk során elhangzott vélemények kerülnek összegzésre, melyeket a munkáltatók és oktatási intézmények fogalmaztak meg a szakképzés 4.0-val kapcsolatban. A vélemények összegzésével kapcsolatban külön fontos kihangsúlyozni, hogy a mélyinterjúk adatfelvételekor az új szakképzési törvény éppen bevezetésre került, így – különösen az oktatási intézmények esetében – több ízben megfogalmazásra került, hogy a bevezetett intézkedések alkalmazhatóságát egyelőre próbálják, és az egyes részletszabályozások megfelelőségéről szóló megítélések a mélyinterjú időpontjában kidolgozás alatt állnak. Ugyanakkor a szakképzés 4.0-val kapcsolatos szakmai vélemények mégis megfogalmazódtak, melyek sokkal inkább tekinthetők a korábbi szabályozások és az újonnan bevezetett intézkedések összehasonlításának, valamint a kardinálisabb, és sok esetben inkább a szakképzési rendszer egészéről szóló vélemények összegzésének.

A szakképzés 4.0-val kapcsolatos vélemények többsége összességében a következő szempontok szerint csoportosítható:

- a duális képzési rendszerhez kapcsolódó adminisztrációs terhek és követelmények csökkentése
- a vállalkozások számára kedvezőbb pénzügyi feltételek kidolgozása
- a szakképzésben bevont vállalkozások és képzőhelyek tájékoztatásának növelése
- a szakképzési centrumok és tagintézményeik, valamint a vállalkozások kapcsolati hálójának erősítése az ágazati érdekképviseleti szervek bevonásával
- a duális képzési rendszer megfelelő működéséhez szükséges infrastrukturális beruházások megvalósítása

IV. A duális képzési rendszerhez kapcsolódó adminisztrációs terhek és követelmények csökkentése

A projekt keretében megvalósult tevékenységek tapasztalatai alapján egyértelmű kép rajzolódik ki azzal kapcsolatban, hogy a szakképzés 4.0-ban érdekelt szervezetek (vállalkozások és oktatási intézmények) elsősorban a különböző adminisztrációs terhek csökkentésével kapcsolatban fogalmaznak meg kritikákat. Ezek a vélemények összességükben konkrét jogszabályi változtatásokra nem tesznek kísérletet, inkább általános jelleggel fogalmaznak meg észrevételeket a szakképzési rendszer adminisztrációs terheinek csökkentése céljából.

Az oktatási intézmények elsősorban azonban a vállalkozások adminisztrációs terheinek növekedését látják az új szakképzési rendszer következményeként. Több elhangzott vélemény szerint **az az új változás, mely szerint a vállalkozásoknak munkaszerződést kell kötniük azokkal a tanulókkal, akivel gyakorlati képzőhelyként működnek együtt, a vállalkozások számára növelte a foglalkoztatáshoz szükséges adminisztrációval összefüggő teendőket.**

Az új szakképzési törvény értelmében tanuló szerződés kötésre már csak kifutó jelleggel, a 2020. május 31. előtt létesített tanulói jogviszonyban lévő tanulóval van lehetőség legkésőbb 2023-2024-ig, a 2019. december 31-én hatályban volt előírásoknak megfelelően. Ebben az átmeneti időszakban új tanuló szerződés kötésére már csak akkor van lehetőség, ha a tanuló gyakorlati képzőhelyet vált.

Korábban a gyakorlati képzőhelyként működő vállalkozások a tanulókkal tanuló szerződéses jogviszonyt tartottak fenn, amely több szempontból is egyszerűbb, és megítélésük szerint méltányosabb ügyintézés is tett lehetővé a vállalkozások számára. Esetpélda jelleggel egy ezzel kapcsolatos vélemény a projektbe bevont oktatási intézmény egyik vezetőjétől:

„Bonyolult kérdés, mert következő évtől a munkaszerződés lép életbe a tanuló szerződés helyett. Ez a vállalkozásoknál több adminisztrációs feladatot jelent majd.”

Az ezzel kapcsolatos egyik visszatérő vélemény a tanuló szerződés és munkaszerződés közötti különbségekről például a tanuló foglalkoztatásával összefüggő jelentéstételi kötelezettség az illetékes hatóságok felé. Korábban a tanuló szerződés keretében a tanuló munkavégzésével kapcsolatban napi szintű foglalkozási naplót kellett vezetnie a vállalkozásoknak, a szakképzés 4.0-val történt változtatások következtében ez a kötelezettség kiegészítésre került egy jelentéstételi kötelezettséggel, melynek értelmében a naponta vezetett foglalkozási naplót a regisztrációs rendszerbe is szükséges feltölteniük a tanuló foglalkoztató vállalkozásoknak.

Több oktatási intézmény részéről is megfogalmazásra került a tanuló és a vállalkozás között létrejövő jogviszony megkötéséhez szükséges szerződéskötési procedúra. A tanuló szerződés megkötését követően a korábbi rendszerben elegendő volt annak átadása a területileg illetékes kamarának, azonban a szakképzés 4.0 értelmében a munkaszerződéshez kapcsolódóan a vállalkozásoknak a szakképzési munkaszerződés (SZMSZ) megkötésére, és annak, a regisztrációs rendszerbe történő feltöltésére vonatkozó kötelezettségük is keletkezett.

Mindemellett konkrét visszatérő észrevétel, hogy a tanuló gyakorlati foglalkoztatásához a megelőző rendszer szerint a tanuló szerződés keretében a vállalkozásoknak elegendő volt ismerniük az oktatási kerettantervet, valamint a tanulót delegáló oktatási intézmény programját, **az új változtatások következtében azonban a vállalkozásoknak a munkaszerződés keretében a tanuló foglalkoztatásához kapcsolódó képzési programot is kell kidolgozniuk, melyet szükséges feltölteniük a regisztrációs rendszerbe is.** A tanuló szerződés és a munkaszerződés keretében történő foglalkoztatás közötti bizonytalanságot az alábbi idézet szemlélteti leginkább:

„Nagy változás még a tanuló szerződések lecserélése munkaszerződésekre, ebből is lehetnek bonyodalmak, de mint mindig, így ez is bizonytalan.”

Összességében elmondható, hogy bár a megkérdezett oktatási intézmények többsége egyrészt bizonytalan a szakképzés 4.0-val kapcsolatban, másrészt pedig alapvetően pozitívnak látják a bevezetett változtatásokat, javaslatként rendszeresen beszámoltak a munkaszerződéses jogviszonyból következő adminisztrációs kötelezettségek növekedéséről, melynek csökkentésére véleményük szerint megoldás lehet a korábbi, tanuló szerződésen alapuló jogviszonyhoz való jogalkotói közelítés.

V. A vállalkozások számára kedvezőbb pénzügyi feltételek kidolgozása

Számos konkrét vélemény is megfogalmazódott a projektbe bevont vállalkozások és oktatási intézmények részéről, amelyek a tanulók foglalkoztatásával összefüggő pénzügyi terhek csökkentésével, illetve előnyösebb feltételek megteremtésével állnak összefüggésben. Kiemelendő ezek közül **a szakképzési hozzájárulás visszaigényelhetővé tétele a KIVA-s vállalkozások számára**, amely vállalkozási kör az ágazatban releváns piaci szereplőként jelenik meg, valamint a tanulók foglalkoztatásának ösztönzéséhez potenciális munkáltatói körként. A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény értelmében az adózó a szakképzési hozzájárulást gyakorlati képzés megszervezésével is teljesítheti. Ebben az esetben az adózó az Szhtv. 8. § (1) bekezdése szerint a bruttó kötelezettségének mértékét csökkentő tétel alkalmazásával mérsékelheti, valamint, ha a csökkentő tételek összege meghaladja a bruttó kötelezettsége mértékét, az azt meghaladó részt az Szhtv. 8. § (2) bekezdése szerint az állami adóhatóságtól visszaigényelheti. Ahogyan ezzel kapcsolatban egy, a projektben résztvevő intézményi vezető fogalmazott:

„KIVA hatálya alatt, a szakképzési hozzájárulás nem visszaigényelhető, ezen változtatni kellene mindenképp.”

Bár az oktatási intézmények úgy látják, hogy a jogszabályok többnyire kellő pénzügyi támogatást és ösztönző változtatásokat biztosítanak a vállalkozások számára, kiemelik, hogy egyrészt nem ismerik részletesen az egyes vállalkozások gazdálkodási adatait, másrészt úgy látják, hogy a foglalkoztatott tanulók megfelelő bért és munkavállalói elismerést kapnak a foglalkoztató vállalkozásoktól. Ugyanakkor számos vélemény fogalmazódik meg általánosságban akörül, hogy **a vállalkozásokat jelentősebb pénzügyi támogatásokkal kellene ösztönözni**, és a szakképzés 4.0-val történt változtatások összességében szűkítették a foglalkoztató vállalkozások számát. Ahogyan ezzel kapcsolatban egy konkrét vélemény fogalmaz:

„Emiatt jó pár céget ki is kellett húzni a gyakorlati képző helyek listájáról, mert nem vállalták tovább a tanulók képzését, foglalkoztatását.”

Több vélemény is megfogalmazódott azzal kapcsolatban, hogy a szakképzés 4.0-val történt változások következtében a vállalkozások nem részesülnek olyan mértékű bértámogatásban, mint a korábbi szakképzési törvény idején. Emellett megfogalmazódtak olyan javaslatok, melyek szerint **a vállalkozások számára már a**

tanulók foglalkoztatásával összefüggő adó- és járulékcsoökkentések is megfelelő ösztönző erővel bírnának, és növelnék a gyakorlati képzőhelyként működő vállalkozások számát. Ahogy egy, a bértámogatásokkal összefüggő vélemény fogalmaz:

„Kevesebb lesz a bértámogatás is. Tehát attól félnek, hogy a gyakorlati képzőhelyek aktivitása csökkenni fog, ami nem lenne túl jó jelen helyzetben.”

Külön konkrétumként jelent meg a projektben megvalósított tevékenységek tapasztalatai alapján, hogy **a nyári időszakban foglalkoztatott tanulók után a vállalkozások nem kapnak normatív támogatást**, amelynek bevezetése a válaszadók szerint tovább ösztönözné a gyakorlati képzőhelyként működő vállalkozások számának növekedését. Egy ezzel kapcsolatos konkrét vélemény szerint:

„A nyári időszakban a cégek nem kapnak normatív támogatást, ezt kellene bevezetni.”

Összességében elmondható, hogy bár a megkérdezett oktatási intézmények többsége elégedett a szakképzés 4.0-val történt változásokkal, és a tanulók szempontjából kedvezőbb feltételeket biztosít, azzal az oktatási intézmények többsége egyetért, hogy a vállalkozások számára további pénzügyi támogatásokat, illetve lehetőségeket kellene biztosítani annak érdekében, hogy a gyakorlati képzőhelyek száma növekedjen, valamint az ágazat munkaerő-piaci problémái enyhüljenek.

VI. A szakképzésbe bevont vállalkozások és képzőhelyek tájékoztatásának növelése

A projektben megvalósult tevékenységek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a szakképzés 4.0-ával kapcsolatban visszatérő vélemény, hogy az érdekelt szereplők jelentős hiányként tekintenek az új szakképzési rendszer tájékoztatására. Többségük úgy véli, hogy a duális képzőhelyek számának növekedéséhez hozzájárulna az érdekelt felek megfelelő tájékoztatása. Megítélésük szerint **számos vállalkozás kifejezetten a tájékoztatás hiánya miatt nem működik képzőhelyként**, illetve biztosít lehetőséget az oktatási intézmények tanulói számára a szakmai ismeretek megszerzéséhez. Az ilyen jellegű vélemények kifejezetten a vállalkozások alultájékozottságát emelik ki, egyúttal úgy gondolják, hogy mind a szakképzési centrumok, mind pedig azok tanulói megfelelő információval rendelkeznek a szakképzés 4.0-val kapcsolatban. Ahogyan erről egy, a mélyinterjúk során megkérdezett oktatási intézmény vezetője nyilatkozott:

„A partner cégek nincsenek kellően felkészülve, először őket kell tájékoztatni.”

Az általánosan tapasztalt alultájékozottságon túl egyes megkérdezettek specifikálták is a bevonni kívánt vállalkozások érdekeltségét felkeltő lehetőségeket, amelyek kifejezetten a gazdasági érdekeltség körül körvonalazódtak. Számos oktatási intézmény vezetőjének véleménye szerint a vállalkozások érdeklődését a szakképzés 4.0-val kapcsolatban elsőként pénzügyi oldalról lenne célszerű felkelteni. Az ilyen jellegű álláspontok szerint **a szakképzésbe bevonni kívánt vállalkozások többségének elsődleges problémája, hogy nincs megfelelő rálátása arra, hogy egy-egy tanuló foglalkoztatása pontosan milyen költségekkel jár**. Ezzel kapcsolatos konkrét vélemény egy megkérdezett oktatási intézmény vezetője részéről:

„A szakképzés 4.0 elgondolása jó irány, de a cégek nem igazán naprakészek a témában. Esetleg őket kellene jobban tájékoztatni, hogy pontosan mekkora költséggel jár egy-egy tanuló felvétele.”

Összességben elmondható, hogy a vállalkozások elsősorban a gazdasági-pénzügyi előnyöket nem látják a duális szakképzés rendszerében. Ennek elősegítése érdekében érdemes lehet kifejezetten olyan tájékoztató kiadványokat, szakanyagokat összeállítani, amelyek speciálisan ezen tématerület körül kerülnek kiadásra. Az ilyen típusú tájékoztató anyagokon kívül érdemes lehet ágazat specifikus tájékoztató rendezvények, konferenciák megszervezése is, amelyek az egyes ágazatokban működő vállalkozások és a számukra utánpótlást biztosító oktatási intézmények meghívása mellett kerülnek megrendezésre.

VII. A szakképzési centrumok és tagintézményeik, valamint a vállalkozások kapcsolati hálójának erősítése az ágazati érdekképviselői szervek bevonásával

A projekt során megvalósított tevékenységek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a projektbe bevont szakképzési centrumok elsősorban a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara nagyobb szerepvállalásában látják a vállalkozások tájékoztatásának elősegítését. A megkérdezettek többsége jogszabályi oldalról nem lát akadályokat, a jogszabályok a rendszer keretét megfelelően biztosítják megítélésük szerint, azonban a bevonni kívánt vállalkozások feltérképezését nem deklarálják megfelelően a vonatkozó jogszabályok. A bevont szakképzési centrumok többsége úgy véli, hogy **a kamara bevonása tenné lehetővé a gyakorlati képzőhelyek számának növelését, ugyanis jelenleg is kamarai segítséggel tudnak gyakorlati helyeket létesíteni.** Ahogyan ezt egy, a projektbe bevont szakképzési intézményvezető látja:

„Jogszabályi oldalról nem látom a megoldást, inkább a cégek feltérképezése, odacsábítása lehet a megoldás. A Kamara segítségével tudunk jelenleg gyakorlati helyeket létesíteni.”

A kamara bevonása azonban számos megítélés szerint nem csak az általános tájékoztatásban nyújthatna segítséget a vállalkozások számára, hanem kifejezetten gazdasági-pénzügyi tanácsadásban is segíthetné a vállalkozásokat. A projekt megvalósításába bevont oktatási intézmények úgy látják, hogy a kamara jelenleg is próbálja meggyőzni a vállalkozásokat, hogy ösztönözzék őket a szakképzés 4.0-ba való bekapcsolódásba, azonban az általános tapasztalatok szerint a vállalkozások számára egyelőre komoly erőfeszítéseket jelent annak kalkulációja, hogy érdemes-e egyáltalán tanulókat foglalkoztatniuk. Több szakképzési intézményvezető is arról számolt be, hogy a kamara bár komoly erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a vállalkozásokat meggyőzze a szakképzés 4.0 gazdasági előnyeiről, ezek az erőfeszítések egyelőre nem érzetik megfelelően a hatásukat. A kamara szerepvállalásának növeléséhez tehát nem csupán olyan szerepet kellene vállalnia, amely általános tájékoztatással nyújt segítséget a vállalkozások számára, hanem **kifejezetten a pénzügyi előnyökkel kapcsolatos tájékoztató szerepet is be kellene töltenie** a megkérdezettek szerint. Ahogyan a mélyinterjúk során az egyik oktatási intézményvezető fogalmazott a kamara vállalkozások számára nyújtott pénzügyi tájékoztatásáról:

„A mostani, új szabályozás miatt komoly számításokat kell végezni a vállalkozásoknak, hogy megéri-e nekik a tanulók foglalkoztatása. Ebből származhat probléma és lehet, hogy a vállalkozók el fognak állni a tanulók foglalkoztatásától. Óvatosak ebben a témában. A

kamara részéről próbálják a cégeket meggyőzni. Tehát ezt kellene tisztába rakni.”

A projekt megvalósítása során visszatérő szempont volt, hogy a kamara szerepvállalását csökkentették a szakképzés 4.0 bevezetésével, már ami a vállalkozásokkal történő kapcsolattartást és a számukra nyújtott tájékoztatást jelentik. A kamara szerepe a szakképzés 4.0-ban inkább adminisztratív jellegű feladatokat foglal magában (tanulószerződéses tanácsadói hálózat működtetése, szintvizsgák országos rendszerének működtetése, a gyakorlati képzés ellenőrzése), melyeket a projektbe bevont oktatási intézmények kevésbé tartanak fontosnak. Megítélésük szerint **a kamara megfelelően látta el feladatait a vállalkozásokkal történő kapcsolattartásban és a számukra nyújtott tájékoztatásban, és ezen feladatkörök elvétele éppen a vállalkozások ösztönzésével szemben hat.** Többen úgy látják, hogy a kamara ebben nagy segítséget nyújtott nem csak a vállalkozások, de az oktatási intézmények számára is, hiszen az általa biztosított koordinált kapcsolattartás segítette a rendszer ösztönzését. Ahogyan erről egy intézményvezető véleményt alkotott:

„A gyakorlati képzőhelyek nincsenek felkészítve. Munkavállalóként kell kezelni a tanulókat. Megítélésem szerint a cégek nem tudják majd kezelni ezt a helyzetet. Maximalizálták a tanulói létszámot is, most 12 fő a maximális korlát, ez hatalmas probléma. Valamint az Iparkamarát is kivonták a rendszerből, holott korábban nagy segítség volt az ő jelenlétük, elsősorban a cégekkel való kapcsolattartásban.”

Összességében elmondható, hogy a projektbe bevont oktatási intézmények és vállalkozások egyaránt kevésbé elégedettek a szakképzés 4.0 által a kamara számára meghatározott, elsősorban adminisztratív feladatkörökkel, és ezek helyett sokkal inkább közvetítői, kapcsolattartói szerepet tartanak fontosnak. A kamara megfelelő tanácsadói hálózattal rendelkezik ahhoz, hogy oktatási intézményeket és vállalkozásokat összekössön egymással, és egy szoros kapcsolattartás elősegítené a gyakorlati képzőhelyek számának növekedését. Ehhez azonban a megkérdezettek szerint elsősorban gazdasági-pénzügyi segítségnyújtásra lenne szükség a vállalkozások számára, ugyanis számos vélemény szerint elsősorban ezen kérdések mentén nem látják megfelelőnek a vállalkozások a szakképzés 4.0-ban betöltött lehetőségeiket.

VIII.A duális képzési rendszer megfelelő működéséhez szükséges infrastrukturális beruházások megvalósítása

A projekt megvalósítása során számos ponton érintésre kerültek az infrastrukturális lehetőségekkel kapcsolatos észrevételek. Ezeket összegezve, elmondható, hogy a projektbe bevont oktatási intézmények meglehetősen negatívan látják a szakképzés 4.0 megfelelő működéséhez szükséges infrastrukturális felkészültséget. Több vélemény is megfogalmazódott azzal kapcsolatban, hogy **az oktatási intézményeknek nincsen megfelelő eszközparkjuk a gyakorlati képzések biztosításához**, különösen a korszerű technológiák beszerzésében és alkalmazásában látják a megoldást, hiszen jelentős mértékű az olyan típusú vélemények száma, amelyek kifejezetten korszerűtlennek és a jelenlegi piaci elvárásokat kielégíteni nem képes infrastrukturális felszereltségről számolnak be a szakképzési rendszer egészét érintően.

Konkrét szempontként jelent meg az új szakképzési törvény kapcsán a technikai képzés bevezetése, amely több vélemény szerint is nehezíti a piacképes gyakorlati tudás átadását elsősorban infrastrukturális és technológiai szempontból, ugyanis **a 9-10. évfolyamok szakmai és gyakorlati oktatását a technikai képzés keretében az oktatási intézményen belül megtenni, az ehhez szükséges infrastrukturális feltételek azonban sok esetben egyáltalán nem elégítik ki a szükséges elvárásokat**. Számos olyan észrevétel érkezett a projektbe bevont oktatási intézmények részéről, amelyek arról számoltak be, hogy a megfelelő gyakorlati képzési rendszer működtetését külső helyszíneken kell megoldaniuk. Ahogyan erről egy intézményi vezető fogalmazott:

„Technikai képzés bevezetésével 9-10. évfolyamoknál a szakmai gyakorlati oktatást az iskolán belül kell megtenni, azonban ilyen tanműhelyük nincs, ezért külsősöknél kell termet bérelni. Ez mindenképp gond, és ezen változtatni kellene.”

A technikai képzést érintő konkrétumon túl számos olyan vélemény is megfogalmazódott a szakképzés 4.0 megfelelő működéséhez szükséges infrastrukturális feltételekről, amelyek általánosságban nyilatkoznak ennek hiányáról. **Sok esetben** úgy látják, hogy **a gyakorlati képzőhelyként működő vállalkozások sem rendelkeznek megfelelő infrastrukturális felszereltséggel** a megfelelő, piacképes gyakorlati tudás megszerzéséhez, melyek megoldásához az intézményi erőforrásokat is igénybe kívánják venni. Ennek lehetőségei azonban végesek az intézmények részéről, hiszen maguk sem rendelkeznek elég erőforrással ahhoz, hogy ki tudják elégíteni a vállalkozások igényeit a megfelelő színvonalú gyakorlati képzés biztosításához.

„Több kérdés merül fel a képző helyek, gyakorlatot biztosító helyek részéről, melyek

megválaszolásában az iskola erőforrásai végesek, de igyekeznek.”

A projektbe bevont oktatási intézmények és vállalkozások egyetértenek abban, hogy jelentős segítséget nyújtana a szakképzési rendszer megfelelő működtetéséhez, ha **több és infrastrukturális szempontból a piaci igényeknek megfelelőbb iskolai tanműhely kerülne kialakításra**. Ezzel lehetőség nyílna mind a 9-10. évfolyamon biztosított technikai képzések előmozdítására, mind pedig a gyakorlati oktatás színvonalának növelésére. Ahogyan egy, a projektbe bevont intézményvezető fogalmaz az intézmények infrastrukturális felszereltséget illetően:

„Iskolai tanműhelyek fejlesztése, ezek megrekedtek a 80-as éveknél. Ezt jogszabályi oldalról támogathatná az állam.”

A projektbe bevont ágazati szereplők részéről visszatérő szempontként került megfogalmazásra az a konkrét ötlet, amely az ágazati képzési központok létrehozásáról szól. Az **ágazati képzési központok létrehozásával számos vélemény szerint enyhíteni lehetne a szakképzési oktatási intézmények infrastruktúra hiányát**, valamint – lévén, hogy nem minősül kis- és közép vállalkozásnak – a tanulói létszámkorlát sem vonatkozik rá, így az intézmények nagyobb létszámban tudnának tanulókat delegálni a gyakorlati képzőhelyre. Emellett az ágazati képzési központok mellett szóló érv, hogy sem a központot, sem a partnerszervezeteket nem terheli olyan mértékű adminisztrációs teher, mint a jelenlegi gyakorlati képzőhelyek esetében. Egy, az ágazati képzési központok létrehozását támogató vélemény a projektbe bevont intézményvezető részéről:

„Ágazati képzési központok létrehozása jó ötlet lenne.”

Összességében kijelenthető, hogy a projektbe bevont oktatási intézmények elsősorban általánosságban nincsenek megelégedve a gyakorlati, szakmai oktatás megfelelő színvonalon történő biztosításához szükséges infrastrukturális feltételekkel. Noha az ilyen típusú vélemények visszatérők, konkrét fejlesztési javaslatként egyrészt az intézmények infrastrukturális fejlesztését, másrészt pedig az ágazati képzési központok kialakítását nevezhetjük meg. Míg az intézmények infrastrukturális fejlesztése elsősorban helyi szintű megoldást jelent, az ágazati képzési központok az egyes gazdasági ágazatok egészének tudnák biztosítani a szükséges infrastrukturális feltételeket. A két javaslat ugyanakkor nem különíthető el egymástól, együttesen jelenthetnek megoldást a szakképzési rendszerben tapasztalható infrastrukturális hiányosságokra.

IX. A javaslatok összegzése

A következőkben az előző fejezetekben részletesen kifejtett véleményeket kívánjuk összegezni és konkrét javaslatokat megfogalmazni a szakképzésben érdekelt felek észrevételei alapján. Mindezek alapján a következőket javasoljuk a szakképzés 4.0-val kapcsolatos változások elősegítése érdekében:

- Javasoljuk a szakképzés 4.0-val bevezetett munkaszerződéses rendszer felülvizsgálatát és a korábban tanulói szerződéses jogviszony keretében zajló foglalkoztatás visszavezetését, amely révén az ágazati szereplők megítélése szerint több vállalkozás kapcsolódna be gyakorlati képzőhelyként a szakképzési rendszerbe.
- Javasoljuk a tanulók foglalkoztatásához szükséges, a foglalkoztatás biztosításához és ellenőrzéséhez szükséges adminisztrációs terhek csökkentését, különös tekintettel a napi szintű munkanapló vezetésével kapcsolatos teendőkre. Ezen kívül javasoljuk a potenciálisan kivethető szankciók csökkentését, melyek elriaszthatják a vállalkozásokat a tanulók foglalkoztatásától.
- Javasoljuk azon vállalkozói kör bővítését, amelyek gyakorlati képzőhelyként működhetnek a jogszabályokban meghatározott módon. Különösen a KIVA-s és KATA-s vállalkozói kör szakképzési rendszerbe történő integrálását javasoljuk, amely vállalkozási formák bevezetésével a gyakorlati képzőhelyek számát tekintve jelentős mértékű növekedés érhető el.
- Javasoljuk az oktatási intézményekben folytatott infrastrukturális fejlesztések növelését annak érdekében, hogy az intézmények önmaguk is megfelelő technológiai háttérrel rendelkezzenek a gyakorlati és szakmai képzések lebonyolításához. Ehhez kapcsolódóan továbbá javasoljuk a vállalkozások számára is elérhető infrastrukturális beruházások nagyobb mértékű támogatását annak érdekében, hogy piacképes szaktudással tudják ellátni a munkaerőpiacot.
- Javasoljuk az ágazati képzési központok koncepciójának kidolgozását, illetve az ebben rejlő lehetőségek megvitatását az ágazatban érdekelt szereplőkkel. Az ilyen típusú képzési helyek egyrészt elősegítenék az egyes ágazatokban a munkaerő integrálását, másrészt jelentős infrastrukturális és humánerőforrásbeli kötelezettségektől szabadítanák meg mind az oktatási intézményeket, mind pedig a vállalkozásokat.
- Javasoljuk a gyakorlati képzőhelyek által maximálisan foglalkoztatható tanulói létszám növelését 12 főről, az oktatási intézmények ugyanis jelentősen nagyobb számban tudnak tanulókat delegálni a gyakorlati helyekre.

- Javasoljuk a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara feladatkörének újragondolását, elsősorban a vállalkozások tájékoztatásához kapcsolódó feladatok bővítésével, illetve hangsúlyozásával. Ehhez kapcsolódóan kifejezetten a vállalkozások számára elérhető, a szakképzés 4.0-ban rejlő gazdasági és pénzügyi előnyöket hangsúlyozó tájékoztató kiadványok, szakanyagok előállítását és terjesztését.
- Javasoljuk a gyakorlati óraszámok növelését.
- Javasoljuk a tankötelezettségi korhatár visszaállítását 16 évről 18 évre, amely megakadályozná az iskolai lemorzsolódás problémáját.
- Javasoljuk az újonnan bevezetni tervezett jogszabályok esetében a pilot típusú jogszabályalkotás elgondolását, és kizárólag azon szabályok bevezetését, amelyek kipróbálásra kerültek egy-egy intézménynél. Ez nagyban hozzájárulna a jogszabályok megfelelő alkalmazhatóságához, valamint az érdekelt szereplők által megfogalmazott kritikák enyhüléséhez, amelyek a folytonosan változó jogszabályokkal kapcsolatban kerültek kiemelésre.